

HANDLÄGGARE/ENHET
Arbetslivsenheten
Sven Bergström/acn

DATUM
2009-10-19

DIARIENUMMER
20090360

ERT DATUM
2009-06-22

ER REFERENS
A2009/1376/ARM

Arbetsmarknadsdepartementet
103 33 Stockholm

LOs yttrande över delbetänkandet

En ny modell för arbetsmiljö tillsyn (SOU 2009:40)

Regeringen gav i november 2008 en särskild utredare i uppdrag att se över behovet och möjligheterna att införa mer marknadsorienterade styrmedel inom arbetsmiljöområdet. Delbetänkandet föreslår en modell som till stora delar bygger på det danska systemet med screening av alla arbetsställen och tilldelning av så kallade "smileys". Resultatet i form av en grön, gul eller röd "smiley" publiceras på myndighetens hemsida.

I utredarens förslag skulle dock de danska "smileys" symbolerna ersättas med en trafikljusmodell, grönt gult och rött. Efter en uppbyggnadsfas skulle samtliga arbetsställen kunna besökas inom en femårsperiod. En resursförstärkning på 600 – 800 miljoner per år för personal samt 85 – 145 miljoner i tillskott för utbildning och infrastruktur behövs dock i Arbetsmiljöverkets budget.

Delbetänkandet har framtagits under stark tidspress med anledning av tidtabellen för budgetarbetet. Regeringen har under tiden för utredningens remissbehandling gett Arbetsmiljöverket i uppdrag att göra ett försöksprojekt med screening i någon eller några branscher under en treårsperiod, med en budget på 8 miljoner per år. Detta trots att parterna var negativa till ett sådant förslag vid samråd med ministern i april i år.

LOs synpunkter

LO har via remissförfarande erhållit synpunkter från följande medlemsförbund: Byggnadsarbetareförbundet, Elektrikerförbundet, Fastighetsanställdas Förbund, Handelsanställdas Förbund, Industrifacket Metall, SEKO, Kommunalarbetareförbundet och Transportarbetareförbundet.

Inledningsvis vill LO understryka att åtgärder behövs för att minska antalet arbetsplatsolyckor och sjukdomar som beror på arbetsförhållandena. I utredningen anges att kostnaderna för dåliga arbetsförhållanden är svår att

POSTADRESS 105 53 Stockholm
BESÖKSADRESS Barnhusgatan 18
TELEFON 08-796 25 00 TELEFAX 08-24 52 28
E-POST mailbox@lo.se HEMSIDA www.lo.se
ORGANISATIONSNUMMER 802001-9769
BANKGIRO 368-4834 PLUSGIRO 8 50-8

Landsorganisationen i Sverige

mäta i direkta ekonomiska termer. Kostnaden för den arbetsrelaterade sjukfrånvaron i Sverige uppskattades till 47 miljarder vid millennieskiftet. Förbunden har förståelse för presentationen av det statsfinansiella bortfallet på grund av arbetsrelaterad ohälsa, men poängterar det mänskliga lidandet som ohälsan medför som inte på något sätt går att mäta i siffror.

LO är mycket kritiskt till regeringens tidigare neddragning av Arbetsmiljöverkets resurser. Tillsammans med de borttagna medlen för kvalificerad skyddsombudsutbildning har detta allvarligt försvårat det förebyggande arbetsmiljöarbetet.

I utredningen finns en utmärkt beskrivning av Arbetsmiljöverkets nuvarande modeller för tillsyn, där de sämsta arbetsmiljöerna i första hand ska bli föremål för tillsyn. Däremot är det en bristande beskrivning av nuvarande partssamarbete mellan skyddsombud och arbetsgivare kring det systematiska arbetsmiljöarbetet. Ordet skyddsombud nämns mycket sällan i texten.

LO vill också framhålla risken att arbetsmiljöarbetet mer ges status av att vara en myndighetsangelägenhet att kontrollera, än att vara en angelägenhet för parterna på arbetsplatsen. En rädsla finns också över effekterna av att digitalisera arbetsmiljöarbetet.

Många frågetecken lyfts också fram kring förslaget, såsom t.ex. hur länge ska märkningen gälla. 5 år är en mycket lång tid inom vissa branscher, där man hinner byta både adresser och ägare ett antal gånger.

LOs sammanfattande synpunkter på den danska modellen

Utvärderingarna av det danska systemet visar att företagen vidtar arbetsmiljöåtgärder när de vet att tillsyn kommer att ske. Man uppdaterar sin APV (arbetsplatsvärdering), åtgärder i arbetsmiljön görs också naturligtvis som en följd av påpekanden vid besöket. Betydelsen av ”smiley” märkningen som är den marknadsorienterade delen i systemet är dock inte så stor, eftersom endast 35 % av danskarna vet vad en röd ”smiley” betyder.

Utvärderingen pekar också på att vetskapen om att man kommer att få ett besök ger störst arbetsmiljöeffekt i de företag som behöver det mest, medan man i företag med goda arbetsmiljöförhållanden inte får någon effekt.

Ovanstående resultat av utvärderingen stämmer väl överens med LOs och förbundens syn på utredningens förslag. Ökade resurser till Arbetsmiljöverket välkomnas, nuvarande nivå ligger i förhållande till övriga nordiska länder alldeles för lågt. LO vill dock understryka att resurserna ska användas till att förstärka tillsynen för de arbetsplatser som har sämst arbetsmiljöer.

LO förordar en vidareutveckling av vårt nuvarande system med utgångspunkt av bland annat de danska erfarenheterna som med stor sannolikhet ger ett bättre utfall än den danska "smileys-modellen". En vidareutveckling av det svenska systemet skulle även kunna omfatta marknadsorienterade inslag. Exempelvis kan publicering av olika slag av resultat från nuvarande verksamhet övervägas.

Med förbättrade resurser skulle också möjligheten finnas att torgföra inspektionskampanjer inom olika branscher. Tillsammans med publicering av resultaten skulle detta sannolikt kunna ge goda effekter för arbetsmiljöarbetet i många företag, såsom partsgemensam uppdatering av det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Att besöka samtliga företag för att avgöra huruvida det ska vara grönt, gult eller rött ljus enligt den danska modellen är inte ett effektivt system. Erfarenheterna av att åtgärder vidtas inför ett besök borde dock utnyttjas, i synnerhet i branscher där det är vanligt med små företag som med nuvarande resurstilldelning till Arbetsmiljöverket inte "upplevt" särskilt stor risk att få besök av Arbetsmiljöinspektionen.

Tillsynsutredningen kommer att fortsätta sitt arbete och möjligen kan detta resultera i nya förslag som kan grundas på de danska erfarenheterna. Samtidigt kommer försöksprojektet att starta som förhoppningsvis kommer att kunna formas i samarbete med parterna.

Landsorganisationen i Sverige
Stockholm som ovan

Wanja Lundby-Wedin

Sven Bergström